Ч. 133 (12.499). Львів, четвер 19. червня 1930. Opłata pocztowa zapłacona ryczałtem. Рік L…

# ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Четвертьрічно 15·00 „
Піврічно 27·50 „
Річно 55·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 20 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

## Дивні річі.

(Від нашого кореспондента.)

Луцьк, 15. червня 1930 р.

I.

Не хотів уже більше писати про наші волинські вибори, та змушують мене до цього деякі дивні річі, що творяться на нашій землі, а перш за все те, що пишуть про виборчі вислідн наші політичні противники, а навіть побратими.

Якось так сталося, що всі неундівські часописи однозгідно вдарили по УНДО. Кожний з них на свій спосіб намагається комусь довести, що УНДО потерпіло невдачу, що воно не може мати на Волині успіху, що воно таке, сяке і Бог знає яке.

Чи не дивна річ — оця однодушність і солідарність „Нив", „Гром. Гол.", „Сель-Робів", „Сил" „Поступів" і т. д.?

Ідеольоґічна безодня, яка повиннаб ділити ці часописи, не кинула їх одного на одного. Успіхи своїх противників вони або промовчували, або зачіпали досить лагідно. Ба, „Укр. Нива" навіть наговорила дуже багато компліментів соц.-радикалам. Але інша річ УНДО. Проти нього всі, як один.

Таким чином якось само собою повстало на Волині два табори: **ундівський** і однозгідний протиундівський, в якому опинилися всуміш хрунї, соц.-радикали, сельроби, комуністи. Всі ці угрупування з дивним завзяттям і одностайністю весь час ведуть обстріл УНДО.

II.

Але найдивнішим є те, що до цього хрестоносного походу приєднався і перемиський „Укр. Голос". Те, що умістив він у ч. 23 під назвою „Після виборів на Волині", є вже більше ніж дивним.

Ось деякі перли його думок: „Ненависть, а скорше поплутаність і манівці національної політики ундівців ведуть за собою побіду українських радикалів, що мають виразну лінію, а головне принципово її здійснюють. Навіть у досі до певної міри консервативної чи може байдуже настроєної інтеліґенції тепер помічається зріст радикалізмів, як у переконаннях, так і тактиці".

Волинські націоналісти-незалежники, прочитавши ці рядки, лише руками розвели. Щоб таке написати, треба або бути радикалом, або напитися до „зеленого змія". Щоби не пояснювати подібних маячень злою волею, треба припустити лише одно: що п. Ервин, автор статті, знає Волинь так, як якісь там Сандвичеві острови.

П. Ервину, колиб він був добре знайомий з історією й світовим красним письменством, булоб відомо, що власне людям, що мають виразну лінію й принципово її здійснюють у житті, найтяжче жити й працювати. Проти них завжди обєднуються всі так, як обєдналися в наші дні проти волинських ундівців люди з „Нив", „Гром. Голосів", „Сельробів" і т. д.

П. Ервин не подав ні одного факту, що свідчив би про „поплутаність" і „манівці" політики волинських ундівців, як досі не подав тих фактів ні один з найзапекліших ворогів, бо таких фактів нема.

Ми не мали жадної охоти торкатися „виразної лінії" і „принциповости" волинських радикалів, бо взагалі не хочемо бути нічиїми суддями. Але, коли нам, ундівцям, ставлять, як зразок „виразність" радикальної лінії на Волині та її „принципове" здійснення, то мусимо, хоча нам це дуже неприємно, поставити „Укр. Голосові" деякі запитання:

Чи є виразною і принциповою така лінія, коли: перед самими виборами люди публично заявляли, що вони безпартійні, а в той-же час готовилися кандидувати з 22-ки, та коли вибори були уневажнені, відразу стали партійцями-товаришами? Коли людина служить у осадничій кооперативі (у проводі), а в той-же час є головою „Просвіти"? Коли соромиться на пленумі соймику говорити українською мовою й досі цеї мови не навчилася? Коли підписує відозву про прилучення Волині до „матірного" кореня? Коли допомогає призначенню субвенції з громадських селянських грошей 50 тисяч на будову дому „Школьної Мацежи"? Коли зрікається 2 тисячі субвенції з тих самих грошей для „Просвіти"? Коли одночасно лізе до церковного собору й до соціялістичної арелігійної партії? Коли підтримує добрі відносини з Богуславським й навіть публично на вулиці любо конферує? і т. д. і т. д.

Це „Укр. Голос" називає виразною лінією і принциповістю? Чи таку виразність і принциповість радить і ундівцям Волині?

Власне цього роду „виразна лінія" і „принциповість" і тягне до радикалів певну частину інтеліґенції, яку назвав „Укр. Голос" до певної міри консервативною (а в дійсности, є вона російською блаж. памяти есерівщиною, далекою від української визвольної ідеї) та „байдужою".

Ця інтеліґенція, як вогню, боїться дійсно виразної і принципової **незалежницької та соборницької** лінії ундівців (спокій особистий у неї перш за все), і тому власне тягнеться вона до радикалів. Правда, не всі такі радикали на Волині. Але на Луччині, то всі такі, і ті власне мають такий успіх у цеї есерівсько-консервативної і національно байдужої інтеліґенції, що одною ногою стоїть у хруніяді.

Чи має УНДО на Волині завидувати таких спільників і симпатиків та таких послів і сенаторів?

III.

А тепер ще про неуспіх ундівців на Волині, над яким так сумує п. Ервин, та про який так багато пише антиундівський табор (дивись вище).

Наші успіхи до сойму на 50 відс. нижчі за успіхи 1922 року (тоді 6 мандатів, тепер 3), але **в три рази більші** за 1928 рік (тоді всього 1 мандат). До сенату на 60 відс. нижчі за успіхи 1922 р., зате проти 1928 року значний успіх: **тоді ні одного мандату, а тепер 2.**

Коли взяти під увагу, що наших українських голосів вистарчило на два мандати до сойму, які й припали українцям, то успіх УНДО, яке вело вибори під своїм власним прапором, а не так, як у році 1928, занадто очевидний.

Морально ще більший успіх УНДО до сенату. В офіційному оголошенні окружної виборчої комісії, яке було розклеєне урядово по Волині, говорилося, що 18-ка обрала двох сенаторів: **Михайла Черкавського й Олександра Левчанівського.** Отже УНДО через бльок здобуло для українців два мандати. І не вина волинських ундівців, що лиха доля вирвала з їхніх рядів бл. п. М. Черкавського, а його мандат дісвала особа, якій він не був призначений.

Тільки злоба, заздрість чи якесь запаморочення можуть змусити протиундівський табор та п. Ервина говорити про неуспіх ундівців. Очевидно, щось подібне змусило й „Гром. Голос" ляпнути, що на листу 18 голосували поляки.

Чи й „Укр. Голос" вірить подібним свідомим брехням, що мають на меті зменшити враження від виборчих вислідів?

Ми переконані, що колиб ми віднесли поразку на виборах, то антиундівський табор лише хіхікнув би в жменю й заспокоївсяб. Очевидно, якесь занепокоєння змушує його бомбардувати нас в такий неперебірчивий спосіб.

Дякуємо тим, що нам „співчувають", а і з „Укр. Гол.", а з ворогами національно-демократичної ідеї ми, волинські ундівці, надіємося дати собі раду без запропонованих нам „виразних ліній" і „принциповости" радикального жанру.

**В. Островський.**



## Галицькі повені і реґуляція рік.

**V. Будова каналів. — Меліорація. — Реґуляція галицьких рік у часі світової війни.**

На основі закону з дня 11. червня 1901 р. про будову водних шляхів мали бути побудовані 2 канали і на українській території Галичини, а саме: канал Краків—Галич і канал Судова Вишня— Городок—Броди. Кошти будови галицьких каналів прелімінувано на квоту 262.371.180 корон, а опісля кілька разів її підвищувано.

Я згадую про справу будови каналів виключно тому, щоби вказати, що австрійське правительство підпомагало інвестиційні праці на території Галичини. Інша річ засадниче становище українського населення і його заступників до проблеми будови каналів.

До війни на території Галичини, поза підготовними працями, видано поважнішу квоту, бо 7.156.743 кор. лише на каналізацію Висли.

За австрійських часів краєвий виділ присвячував богато уваги меліораціям ріжного роду і давав на ту ціль низько і безпроцентові позички та підмоги. В часі від 1879—1913 р. переведено під кермою меліораційного бюра краєвого виділу реґуляційні водні роботи довжини 1917 км. на поверхні 17.838 гектарів, не вчисляючи тут законних публичних меліорацій.

Крім цього під кермою меліораційного бюра при приватних меліораціях осушено 14.505 гектарів, переведено дренування 47.486 гектарів, а наводнення 6.176 гектарів поля. Краєвий Банк уділював 4 %-ві позички для наводнення і відводнювання ґрунтів. Кр. виділ давав безпроцентові позички на осушення і дренування ґрунтів. Поменші меліораційні роботи субвенціоновано з краєвих фондів. Лише запомоговий фонд на дренування селянських ґрунтів виносив 1.930.000 корон. Меліораційне бюро опрацьовувало проекти меліорацій громадських пасовиськ, а австрійське міністерство рільництва давало на ту ціль субвенції.

Дуже великі заслуги положив краєвий виділ і меліораційне бюро при реґуляції рік. Виходило би далеко поза межі моїх статтей представляти подрібно працю меліораційного бюра.

Перед війною в меліораційному бюрі працювало 101 інжинірів, 3 інструкторів для культури торфовиськ і 3 аґрономів, що вели нагляд над меліорацією громадських пасовиськ. Коротко кажучи, меліораційне бюро причинилося в значній мірі до господарськ. піднесення краю.

За австрійських часів галицький краєвий виділ переводив через своє меліораційне бюро публичні меліорації і давав підмоги та фахову поміч приватним меліораціям. У часі від 1879—1913 р. перевело меліораційне бюро реґуляційні водні роботи довжини 1.917 км. а на поверхні 17.838 гектарів не вчисляючи тут законних публичних меліорацій. Крім цього під кермою меліораційного бюра при приватних меліораціях осушено 14.505 гектарів поля, переведено дренування 47.486 гектарів, а наводнено 6176 гектарів поля. Краєвий Банк уділював 4 проц. позички на наводнення і відводнення ґрунтів, а краєвий виділ давав безпроцентові позички на осушення і дренування ґрунтів. Дуже поважні гроші краю ішли на переведення ріжного роду меліорацій.

По вибуху великої світової війни в серпні 1914 р. і по занятті російськими військами частини Галичини застановлено всі праці при реґуляції рік. Опісля, хоч Австрія відзискала частинно Галичину, не ведено нових реґуляційних праць наслідком недостачі робочих сил.

Війна нанесла виконаним уже реґуляційним працям великі шкоди, особливо реґуляційні урядження улягли знищенню на тих ріках, де була боєва лінія, як над Золотою і Гнилою Липою. На направу воєнних шкід видала централя відбудови краю підмоги у висоті 759.623 корон. У тому на реґуляцію Золотої Липи 74.800 кор. а Гнилої Липи 56.000 кор., на реґуляцію Верешиці 16.700 кор. і т. п.

Водним спілкам по громадах і поодиноким власникам ґрунтів у 46 повітах виплатила централя відбудови титулом підмог на направу меліораційних робіт суму 3.434.159 кор.

**Пос. Волод. Целевич.**

## Вісти з „Рідної Школи“.

I. Половина року, що є підготовкою до ювилейного року (1931) „Рідної Школи“ незабаром мине. За той час ще тільки деякі кружки предложили Головній Управі свої проекти ювилейних обходів. Над цею справою слід поважно застановитися в кожній місцевости. Плян ювилейних обходів мусить бути так продуманий, щоб його переведення не кінчилося на думних поверховних парадах, але щоби вони закріпили вагу „Рідної Школи“ як установи, яка йде в перших рядах у боротьбі за рідне шкільництво. Справою ювилейних обходів займуться у першу чергу Повітові Кружки „Рідної Школи“.

II. У звязку з ювилейним роком „Рідної Школи“ ухвалено проголосити **конкурс** на текст і музичний уклад гимну „Рідної Школи“, на зразок віконної наліпки та ювилейної металевої відзнаки. (Умови конкурсу подасться до прилюдного відома).

III. Ухвалено рішучий спротив проти винайму „Рідної Школи“ в Зборові на цілі, які не мають нічого спільного з „Рідною Школою“, бо такий винайм унеможливлював би у будучности „Рідній Школі“ користуватися тим домом. У цій справі вислано відповідне письмо на місце.

IV. Для „Рідної Школи“ зложено до каси Головної Управи в квітні ц. р. 8.830 зол. 78 сот., з того зі Сх. Галичини 8.489 зол. 82 сот., а зпоза Галичини 340 зол. 96 сот. У травні зложено 14.743 зол. 98 сот.: з того зі Сх. Галичини 13.675 зол. 28 сот., зпоза Галичини 1.068 зол. 70 сот. Викази по повітах проголоситься окремо.

V. У справі зовсім непедагогічного поступування управителя школи в Драганівці (пов. Тернопіль) супроти дітей і провідниці діточого садка в тій місцевости та в справі побиття тієї учительки, про що подала інформації свого часу преса, внесено до Кураторії Л. Ш. О. відповідне письмо з домаганням прослідити ті факти і видати відповідні зарядження.

**Головна Управа „Рідної Школи“.**

## Бандитський напад на українських селян.

(Лист з Ліська.)

Дня 10. червня ц. р. відбулося в селі Завізю, ліського повіту, посольське віче пос. Гриця Тершаківця. По вічу відвезли посла два селяни, а саме Юрко Копчак і Михайло Маркуц, до села Терки. На вертаючих звідтам в год. 10. в ночі через село Волковия до Завізя обох цих селянських діячів напала шайка бандитів, укрита за плотом і побила їх градом каміння так, що тільки чудом спаслися від смерти. Оба названі є сильно побиті, один в голову і лице, а другий в ноги і коліна. Рівнож і пара коней так сильно покалічена камінням, що на місці звалилася з ніг. Треба зазначити, що село Волковия має всього 10 проц. поляків, однак і ця горстка під проводом управителя фільварку й ексжандарма старалась розбити вище згадане посольське віче в Завізю і чинно зневажити посла Тершаківця. Однак це полякам не вдалося і віче прибрало величаву українську маніфестацію. І видно, що хтось підступно помстився на згаданих патріотах-селянах за те, що вони сміють закладати кооперативи і пропагувати по селах просвітянський рух. Нападені подали команді поліції в Райськім імя одного з бандитів та до цього часу поліція ще навіть не перевела слідства. Побачимо, чи будуть викриті всі спричинники того огидного нападу.

## Риков, Томський та Бухарін проти переслідування опозиції.

(АТЕ). Риков, Томський та Бухарін зложили в політбюрі компартії спільну заяву, в якій домагаються, щоби перестати переслідувати й угнітати праву опозицію. Заява стверджує, що теперішне госп. положення в СРСР. є найліпшим доказом, що також права опозиція має рацію. Новий виступ провідників правої опозиції був предметом спец. наради політбюра й не лишився без впливу на загострення відносин між більшовицькими достойниками.

# В безконечній черзі...

### СІМНАЦЯТИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ УВО.

Переслухання свідка комісаря Чеховського ще продовжувалось і дня 17. ц. м. На запит д-ра Ганкевича, чи поліця, яка перед отворенням „Східних Торгів“ знала, що буде замах УВО., як це зізнав директор „Східних Торгів“ Оржеховський, слідила за обв. Бідою, свідок відповідає, що ця справа йому невідома. Далі обор. д-р Ганкевич випитує обв. Колодзінського, на якій підставі поліція зразу підозрівала, що це він дав обв. Біді валізу з вибуховим матеріялом. обв. Колодзінський відповідає, що поліція зразу вмовляла в нього, що він вже засипаний, що поліції вже відомо про його участь у замасі на „Східні Торги“ та що для нього є одинокий вихід — признатись до всього. Але потім, коли він до нічого не признався, а поліція довідалась, що підчас вибуху бомб Колодзінський був при війську, а не у Львові, тоді його залишили в спокою. Далі виявляється, що обв. Біду арештовано на підставі зізнань обв. Онишкевича, чи Качмарського.

Обв. *Крушельницький* заявляє, що все це, що поліційні свідки говорили про його плянований виїзд за кордон і байдужість до помсти УВО не відповідає дійсности. Крушельницький твердить, що про ніякі особисті ні родинні справи він на поліції не зізнавав. Свідок не відповідає нічого.

Свід. *Білевич*, комісар поліції, під присягою зізнає більш менш те, що й інші поліційні свідки. Він твердить, що „Гуртак“ це Попадюк, бо на це вказують два факти: пізнання Попадюка на фотографії обв. Наорлевичем і мапи, про які говорив Наорлевич, що вони є в „Гуртака“, а їх найдено в Попадюка. Комісар Білевич заявляє, що обвинувачені признались до приналежности до УВО добровільно, їх ніхто не бив, не грозив і все те, що говориться про биття є неправдою. Свідок цей потверджує, що перед вибухом бомб поліція знала, що УВО готує якийсь замах на „Східні Торги“. На запит обор. д-ра Ганкевича, кому властиво обв. Наорлевич підчас переслухування показував плян нападу на коміс. Федуніщина, свідок не вмів відповісти, хоч всі попередні поліційні свідки твердили, що цей плян показувано якраз Білевичеві.

Обор. д-р Ганкевич: Чи всю цю справу з плянованим замахом на ком. Федуніщина ви трактували в слідстві поважно?

Свід.: Дуже поважно.

Д-р Ганкевич: Бо пан прокуратор ні!

**Шкода нашего Влодзя!**

Д-р Ганкевич: Ви, пане свідок, знали брата

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

# Правопис і літературна мова.

### 10. Форма і зміст слів.

*Полегшало нашому батькови: де сиділа одна болячка, там тепер дванацять.*

90 процент непорозумінь, які нині маємо з правописом і з живою мовою, не істнували би зовсім, якби члени Комісії для реформи правопису були — як це зазначив д-р Ст. Смаль-Стоцький — обмежились до зясування, яким звукам відповідають поодинокі знаки і якби вони не виходили у своїх постановах поза чисто формальні питання чистого правопису.

Тимчасом є в „Українськім правописі“ навіть спроби анализи змісту слів, напр. про ріжниці між дієприкметниками і прикметниками, що походять від них: незлічений — незлічéнний, незмірений — незмірéнний. Ясно, що це питання з лінгвістики. Нормувати його при нагоді правопису правилом про подвоєні приголосні та про прикметники — недоцільно, тимбільше, коли це розяснення неточне, а може й фальшиве. Ніхто з нас при писанні не звертається до правописних правил, чи „навіжений“ або „спасенний“ є прикметник, дієприкметник, чи прикметник від відповідного дієприкметника, на те, щоби знати, як його писати: з одним „н“ чи з двома „н“. Не поможе тут і правило про прикметники з двома „нн“, що „визначають можливість чи неможливість дії, висловленої відповідним дієсловом“.

Ріжниць між іменниками, що означають дію („малювáння“, „будувáння“, „мурувáння“) і тими, що означають річ (мальóвання (малюнок) будóвання (будова), мурóвання (мур) — не можна не то встановити, а навіть зясувати правилом про наростки „-ова“ і „-ува“. Правдою є те, що каже отсе правило: „Наросток -ова в українській мові зберігається лише тоді, коли наголос падає на **о**, без наголосу-ж переходить в **-ува (юва)**“ — але це правило повторяє те, що ми чуємо вухом, коли говоримо. З хвилиною, коли ми, пишучи, починаємо вагатись, чи написати „міркóвання“ чи „міркувáння“, купóвання“ чи „купýвання“ — правописні правила не в силі нам допомогти. „О“ перейшло в „у“ та „ю“ під впливом подвоєння „н“; як довго ми вимовляли тільки „будóваня“ (з одним „н“) — воно означало для нас і будинок і дію; таксамо одна форма „будувáння“ покривала оба поняття для наддніпрянців; „мальóване“ для галичан, а малювáння“ для наддніпрянців було єдиним, тим самим словом ріжно вимовлюваним і означало одночасно або малюнки або працю над ними. І нині вже „міркóванням“ і „міркувáнням“, „будóванням“ і „будувáнням“, „мальóванням“ і „малювáнням“ нема з граматичного погляду ніякої ріжниці.

Та кожна мова має такі несподіванки: те саме слово з тим самим значінням, завдяки фонетичним змінам витворює дві ріжні форми, які одного дня починаємо вживати у двох значіннях. До речі: ми вживаємо терміну „значіння“, тому, що для нас, згідно з духом народньої мови, „значення“ значить: робити знаки; напр. „Значення доріг для туристів“ це зовсім щось інше, як „значіння“. На Радянській Україні чомусь саме почали вживати „значення“ зам. „значіння“, „різниця“ (місце, де ріжуть худобу) зам. „ріжниця“.

Хто зна, чи не переборщив „Український правопис“ у правилі, що треба писати разом „відсьогодні“, „віднині“, „відколи“, „відтоді“. Є це фальшива анальогія з такими формами, як „відрáзу“. „Відразý“ (= зараз, негайно) пишемо у відріжненні до „від разý“, щоби зазначити два ріжні значіння тої самої форми. Та яка ріжниця у змісті є між „від нині“ і „віднині“? Ніяка. Ті, що пічнуть писати „відсьогодні“, матимуть велику спокусу, щоби писати „відучора“, „відпозавчора“, а навіть „відпонеділка!“

Зате нема в правописі заміток, чи на зразок слів... „невдогад“, „невгаразд“, не слід би писати „невсилі“, „невпору“ разом, для відріжнення їх від іншого значіння: „Не в силі діло, а в розумі“, „Не в пору зимову, а...“

Та це все дрібниці і за них суперечатись не будемо. Лихо в чому іншому: в тому, що — як каже д-р Ст. Смаль-Стоцький — „постанови конференції обіймають самі маловажні правописні справи... Бо видаваний Правописною Комісією проект не подавав системи, тільки сам губився в подробицях... Річ ясна, що і конференція згубилася в подробицях, смішних голосуваннях і постановах. Не маючи твердого ґрунту під ногами, хиталася на всі боки, постановляла, то знов своїх постанов відрікалася. За браком належитого і свідомого цїли підготування конференція іншого результату дати не могла“*).

Як розуміти таку некомпетенцію професійних фільольогів? На повну невдачу цієї збірної праці склалось більше причин.

Наукових питань не вирішується, наче політичних резолюцій, більшістю голосів. Всякі компромісові рішення, щоб піти на уступки тій або іншій ґрупі є наслідком наскрізь схолястичного підходу до таких питань, як нормалізація правопису. Правописну систему можна прирівняти до фільософічної системи. Ніодна не є більше „правдива“ від другої; т. зв. правдивість чи вірність ідей, схоплених в одноцільнім світогляді, здобуває ту свою силу завдяки тому, що всі вони разом дають нам спромогу розяснити більшу скількість незрозумілих явищ і суперечностей. Світогляд Спінози не стане кращим, повнішим або глибшим, коли його доповнимо світоглядом Канта або Геґля; це ріжні світи, що виключають себе; кожний із них може мати для когось цілу низку неясностей, непослідовностей, чудацтв, але всі ці „неправильности“ стають зрозумілими і природними для людини, що прийняла головні ідеї даного світогляду.

*) Літер.-Наук.-Вістник, 1928, кн VII–VIII.

обв. Біди. Чому тоді, як він застрілився, ви сказали: „Шкода нашего Влодзя!"?

Предс. триб. Ухиляю це питання.

Свідок: Пощо пан меценас оповідає такі неправдиві історії.

Д-р Ганкевич: То не історії, то факти. Предсідник трибуналу перериває питання оборони і відозріла справа відносин між братом обв. Біди, та поліцією, та справа самовбивства Володимира Біди, якого поліції чомусь було шкода, залишилася невияснена.

На запит обор. д-ра Старосольського свідок відповідає, що поліція знала про плянований замах УВО на „Східні Торги" 2 тижні перед відкриттям „Сх. Торгів", що повідомляла про це дирекцію Торгів і вислала велику кількість аґентів, які мали перешкодити замахові.

Обв. *Біда:* Свідок твердить, що поліція не слідила за мною перед вибухом, а я дам свідків, що цілих 4 місяці перед вибухом поліція слідкувала за моїм кожним кроком і як я вернув з Городка, то поліція, хоч не знала від арештованих членів УВО, де я мешкаю, то зараз найшла мене й арештувала.

Свідок мовчить.

**Анонім сам до себе.**

Обв. *Біда:* Ви, пане комісар, переводили ревізію в домі Махницького ще місяць перед вибухом бомб. Чи не моглиб ви сказати, на якій підставі переведено цю ревізію?

*Свідок:* На підставі анонімного листа.

Обв. *Біда:* Я знаю, що цей анонімовий лист ви писали самі до себе, щоби найти підставу до ревізії. У вязниці ви самі признались обвинуваченим, що цей анонімовий лист був писаний вашою рукою!

Свідок цинічно сміється і вдоволено оглядається на ком. Чеховського.

**Як виглядали „добровольне зезнаня" членів УВО?**

Обв. *Терещук:* Чи ви, пане комісар, памятаєте, як мене били і я від побоїв не міг ходити, а ви підіймали палицю і примушували скакати через неї і вчили танцювати навколо крісла?

*Свідок Білевич: Я сам танцювати не вмію, отже як я міг учити вас танцювати?*

Обв. *Попадюк:* Чи ви, пане комісар, пригадуєте собі, як ви показували мені одну сторінку писаних зізнань, у яких Махницький не признався до нічого і сказали: „Це зізнав Махницький, доки ми його не били", а потім показали 4 сторінки писаних зізнань тагож Махн., у яких він уже признався до вини і заявили: „А це зізнав Махницький після цього, як ми його били і так ти мусиш признатись до всього, бо будемо бити, а хоч ти в суді скажеш, що я тебе бив, то я усміхнуся, обернуся і скажу, що це все брехня і хто мені що зробить"?

Свідок: Такої ситуації не було! То брехня.

Обв. *Наорлевич:* Чи ви памятаєте, як ви приложили мені револьвер до чола і примушували заявити, що фотоґрафія Попадюка, це фотоґрафія „Гуртана" і грозили, що як не признаюсь, то завтра буду на Личакові, а ви скажете в суді, що я кинувся на вас і ви боронились.



Предс. триб.: Чи пан Білевич сам вас бив?

Наорлевич: Пан Білевич бив мене найбільше, тягав за волосся так, що я місяць не міг спати.

Обв. Кирилюк: Пан Білевич був одним з тих, що мене били, після цього я не міг ходити і лежав у постелі, а Білевич стягнув мене з ліжка кричав: „Псякреф! Мусіш бегаць!" і грозив, що як не признаюсь, то в ночі знов будуть бити. Після тої погрози я не спав цілу ніч, бо боявся, що будуть нові тортури.

**„Бадане другего стопня".**

Обв. *Онишкевич.* Коли я не хотів сказати того чого вимагала поліція, то пан Білевич крикнув до аґентів: „Даць му бадане другего стопня" і мене почали бити.

*Свідок:* То все неправда, то все видумане! (Свідок сміється.).

Після перерви доповнював зізнання аґент Радонь, при чім на просьбу д-ра Ганкевича, лава присяглих переглянула мапу УВО, що відноситься до пляну замаху на комісара Федунішина.

Після кількох питань оборони в справі Попадюка, зізнав *комісар поліції Івахів, знавець справ УВО.*

Перед присягою оборонець д-р Ганкевич скептично заявляє, що оборона не вимагає присяги цього знавця, але предсідник заприсягає Івахова, після чого він зізнає: „УВО повстала 1920 року з ініціятиви Головної Ради Корпусу Січових Стрільців. На чолі УВО станув б. отаман С. С. Коновалець, а членами є не тільки б. С. С. як Мельник, Матчак, Чиж, але і багато старшин б. Галицької Української Армії. В другому стані розвитку УВО підлягала диктаторові Петрушевичеві, якому треба було тайної військової орґанізації. З наказу Петрушевича 1923 р. УВО почала саботажову акцію проти Польщі, бо диктатор переконався, що всі паперові ноти, протести, меморіяли не помогають, якщо військові елементи не зактивізують українського населення.

Підчас перших виборів до польського сойму робота УВО мала величезне значіння, але акцію УВО і Петрушевича паралїжувала реалістично настроєна ґрупа угодовців під проводом Твердохліба і Яцкова. Убивство Твердохліба було катастрофою для угодової ґрупи і початком її упадку, але рівночасно тоді скріпилась акція польської поліції проти УВО. У звязку з тим Коновалець мусів утікати до Німеччини, а в Галичині лишилась тільки краєва команда. Після того, як антанта признала Галичину Польщі, Петрушевич став „більшовицьким експонентом", а це довело до розриву з Коновальцем, який провадив УВО самостійно, а Петрушевич зорґанізував окрему „УНРО" з орієнтацією на Харків і між цими орґанізаціями почалось суперництво. Революційна орґанізація Петрушевича, після кількох невдалих виступів й арештувань учнів її членів, стопилася і була зліквідована. Лишилась тільки УВО. У Празі обєднались ґрупи націоналістів і створили „Орґанізацію Українських Націоналістів", яка підтримувала УВО. На конґресі українських націоналістів у Відні у березні 1929 р. вибрано управу й установлено програму та приступлено до видавання „Розбудови Нації", як орґану орґанізації. Орґанізація українських націоналістів поставила собі за ціль *безкомпромісову* боротьбу за Самостійну і Соборну Україну, тому протиставить себе акції „Петлюрівщини".

Далі Івахів читає уривки статтей „Сурми" для характеристики ідеольоґії УВО та українських націоналістів. Ком. Івахів твердить, що УВО приготовляє повстання проти Польщі у недалекому часі, при першій сприяючій нагоді, а не в далекій будучині, як це зізнавали обвинувачені.

Прок. *Лівш* ставить внесок, щоби дальша розправа *проводилась тайно,* тому, що ком. Івахів читатиме нелеґальну „Сурму" та інші тайні документи.

Оборонці, д-р Ганкевич, д-р Шухевич і д-р Старосольський мотивують безосновність цього внеску, тому, що „Сурму" вже і так читалось в цій розправі в суді, але прокуратор боронить свого внеску, трибунал удається на нараду, і по нараді предсідник трибуналу оголошує, що трибунал *не прихилився до внеску прокуратора,* та що розправа далі буде явна, що означає нову побіду оборонців.

*Ол.*

## В справі Еміґраційного Дому.

У звязку з заміткою п. з. „Посвячення Еміґр. Дому у Львові" („Діло", ч. 131) голова „Т-ва опіки над українськими еміґрантами" дир. Микола Заячківський просить нас зазначити, що при повитанні мін. Пристора ніхто з представників згаданого товариства не промовляв, бо одиноким промовцем при повитанні був проф. унів. д-р Семірадзкий. Натомісць дир. Заячківський промовляв на еміґраційній конференції, що відбулася в суботу пополудні, піднісши в імени „Т-ва опіки над українськими еміґрантами" домагання поширити українські інформаційні бюра через уділення концесії на них у Станиславові й Луцьку.

## Заборона змінювати назви місцевостей в СРСР.

(АТЕ). Президія ВЦК-у видала розпорядок, що заборонює змінювати назви місцевостей у СРСР. з політичних причин. Відколи Троцький, Раковський, Зінов'єв, як провідники опозиції попали в неласку, богато міст і осель відповідно до зміненого політ. положення постановили змінити назви Троцьк, Троцькоє, Раковськ і т. і. Це спричинило чимало непорозумінь у почтовій переписці.

## Помер бувш. мін. Кльоц.

У Парижі помер бувший міністр фінансів Франції Кльоц. Тому рік Кльоц був вмішаний у фінансовий скандал, у звязку з чим суд признав був його невласновільним.

---

Що більше: з менту, коли зрозуміємо навіть найбільше дивоглядні (на нашу думку) основні принципи якоїсь абстрактної системи, чи теорію про монаду Ляйбніца, чи ідею про „Я" і „не-Я" Фіхтого, — ми можемо вивести із них послідовно цілу низку інших ідей, незалежно від того, чи з ними згоджуємось.

І в лінґвістиці, таксамо як у фізиці або хемії, нова теорія стає науковою і загальноприйнятою тому, що вона в силі охопити якнайбільшу скількість явищ новим поглядом; у ній находять своє розяснення всі ті „виїмки", що підривали стійкість попередніх теорій.

Коли досліди над розвитком нашої мови доведуть наших фільольоґів до ясної теорії, чому ми передавали в мові й письмі чимало рідних і чужих слів так чи інакше, а нині передаємо їх знову іншою системою, тоді наш правопис може прояснитись у неодному темному для нас місці. Та заки такої теорії нема, наші фільольоґи можуть (чи повинні) зважитись на такі відповіді: чи маємо чужі слова вимовляти по змозі якнайближче до оригінальної вимови даного народу? по лінії яких анальоґій маємо йти, згідно із еволюцією нашої мови? то-що. Це проблеми загальної лінґвістики, яких оминути не можна.

Повторім ще раз, що наш правопис, такий, як є, без акушерської зайвої допомоги Академії, був у порівнянні з правописом анґлійським, французьким, а навіть польським, у дуже добрім становищі. Етимольоґія не засмічувала нам правопису в рідних словах, а фонетика не затирала походження чужомовних слів.

Нині замість одної болячки маємо дванацять.

У вчорашнім фейлетоні треба справити в III-ій шпальті, 7-ий рядок звиху: „дозволяють нам „писання" (не „питання"!).

# Довкола одного журналу.

**Критичні замітки про редагування „Нової Хати“.**

IV.

У серпневім числі „Н. Х.“ з 1929 р. в статті про Олену Пчілку (писаній авторкою згаданих статтей) находимо слідуючий, повний захоплення про сучасну радянську культуру, уступ: „Нині великі дні буяння української культури, українського слова, наростання нового світогляду, дійсне будування вселюдського братерства“. У жовтневім числі тогож року у статті про Евгенію Ярошинську читаємо, що „вона (Ярошинська) вірно і правдиво змалювала їх (верхи інтелігенції) безхарактерність та продажність у погоні за карієрою і почестями“. — Як ми вже бачили, шанов. авторка і тут узагальнює деякі випадки, спровокована партійною ненавистю. Ненависть — як відомо — засліплює і найясніший ум. У цім особливім випадку висока інтелігенція шанов. авторки повиннаб бути зрівноваженою ширшим, а не вузько-партійним поглядом на життя.

Усі цитовані досі замітки не вразили мене так, як байдужість, не кажучи, сторонничість (у відомим значінні) редакції „Н. Х.“ у відношенні до обвинувачених у недавно закінченім харківськім процесі.

У неповних девяти вузьких рядках редакція (ч. 4., 1930 р., стор. 19.) під рубрикою „ріжні вісти“, подала до відома, що „на днях відбувається в Харкові голосний процес Спілки Визволення України. Між 45 обвинуваченими, яким закидають приналежність до тайної організації „Спілки Визволення України“ находяться і дві жінки“. Звідтоть прізвища без ніякого коментаря.

День в день я слухала при радіо запити та відповіди предсідателя суду та підсудних. Чула спокійні, виголошувані дещо втомленим голосом, все рішучі і навіяні етикальною особистою гідністю відповіди С. Ефремова, короткі та різкі зізнання Л. Старицької-Черняхівської та інших. Прислухувалась кпинам зі сторони політичних інквізиторів на тему „національної романтики“ і т. п. Слухала з болючою приємністю прекрасну українську вимову громадського обвинувача Любченка, без сумніву високоінтелігентного, але ідеольогічно засліпленого, який, будучи сам дитиною українського народу, судить своїх рідних братів за бажання: Визволення України!

Знаю, що по цей бік Збруча богато осіб враз зі мною пережило душевно харківську трагедію, стривожилось, молилось за умовно щасливе закінчення процесу... А одинокий в нас журнал для інтелігентного жіноцтва не відізвався ні одним словом протесту, обурення чи бодай співчуття по причині цеї неймовірної події, що не чужі, а свої судять найкращий квіт інтелігенції на Україні — не за якісь поповнені ними протидержавні замахи, а за висловлення вільної думки, що не йшла точно паралельно з лінією московсько-комуністичної ідеольогії.

„Жіноча Доля“, часопис головно призначений для свідоміших селянок, знайшов відповідні слова у звязку з харківськими подіями і заступив тим свого — нібито — кращого конкурента, „Нову Хату“.

До того довідалась я зі статті: „Що є і що не є політикою“ посолки М. Рудницької („Діло“ 29. IV. ц. р.), що редакція „Н. Х.“ відмовилась помістити протест проти комуністичного терору, а раще два такі протести: один ухвалений резолюцією „Союзу Українок“ — другий, ухвалений з ініціятиви „Укр. Жіночого Союзу“ в Празі.

Помимо вище наведених заміток, що виявляють комуністичні нахили „Нової Хати“, я таки не припускала, що II інтернаціоналізм сягає так далеко, щоби відмовитись від протесту проти поведінки державних чинників, що нарушують найбільші святощі української нації, отверто висмівають релігію і не вагаються чинно задокументувати повне неґування основного закону людської культури: свободи думки та слова і свободи індивідуальности.

Відмова помістити протест проти комуністичного терору стає зрозумілою лише тоді, коли приймемо за факт, що журнал „Нова Хата“ є комунофільський. В якій цілі, питаю, так пильно укривано цю політичну фізіономію у звітах діяльности Кооп. Народн. Мистецтва? Поминаючи, що укривання дійсної, з яких там не булоб мотивів, політичної фізіономії не є фер плей, я готова приняти, що мотив був чисто матеріяльної натури. Публікації з ясно означеною політичною фізіономією не можуть числити на інших абонентів крім прихильників власної партії і — політичних референтів ріжних газет.

Якщо „Нова Хата“ булаб виступила отверто як радянофільська, вонаб ніколи не познискала стільки передплатників, як виступаючи як орган безпартійний, та ще й уповні аполітичний. Можливо, що воно так. Можливо також, що це старанно збережене „інкоґніто“ має глибші, поважніші причини, не фінансової, а політичної натури. Не твердж, що позірна аполітичність „Н. Х.“ є обдуманим засобом зручної комуністичної пропаґанди, але твердж, що „Нова Хата“, під плащем удаваної безпартійности сіє далеко більше шкідливих, затроєних клясовою ненавистю до власного народу ідей, ніж є в силі це зробити здекльарований комуністичний часопис. Явно комуністичний або й соціялістичний часопис не дійшов би ніколи до тої скількости рук, що нині пренумерують та читають „Нову Хату“ в добрій вірі, що це виключно: „журнал для плекання домашньої культури“.

*Іванна Федорович-Малицька.*



## Димісія Ворошилова?

(АТЕ). До Риги прийшла з Москви вістка про димісію комісаря військових справ Ворошилова, як наслідок довготреваючого конфлікту між ним і Сталіном на тлі колективізації. Розпорядку про усунення Ворошилова не оголосили, та його функції виконує бувш. командант більшовицької армії на Дал. Сх. Бліхер, якого протеґує Сталін. Сподіваються теж димісії голови ради нар. комісарів СРСР Рикова. Безпосередною причиною димісії Рикова буде оголошений в більш. пресі лист Каменева про акцію проти Сталіна, якою проводив Риков.

## Відозва за зірвання взаємин із СРСР.

АТЕ повідомляє з Парижа, що Найвища Рада української еміґрації вислала святочну відозву до урядів европейських держав і до великих господарських організацій, аби зірвали взаємини та всякі торговельні трансакції з СРСР. Відозва стверджує, що кожня пригорща українського збіжа, вивоженого на закорд. базарі, поплямлена кровю українських селян, що протестують проти колективізації хліборобства. Селян масово розстрілюють або засилають на Сибір і Соловецькі острови за спротив більшовицькій владі. Кожня фінансова трансакція — сказано в відозві — продовжує окупацію України більшовиками та вможливлює переворотову акцію, що її веде СРСР у цивілізованих державах.

## За ограблення почт. амбулянсу.

У тарнівськім окр. суді закінчилася розправа проти 24-літнього студ. львівської політехніки, Чеслава Марії Константина Старосольського, сина вищого урядовця краківського воєвідства — зате, що разом із 27-літнім Беделком, залізничником, ограбив із почт. амбулянсу в Розвадові 105.355 зол. Старосольський вдав контрольора зал. автоматів, увійшов до почт. амбулянсу поїзду Дембиця-Розвадів, сказав почтовцеві Букалі, що автомат зіпсований, тому підчас їзди до Дембиці прийде направити автомат. І дійсно ввійшов і впустив до ваґону Беделка, що досі їхав в ост. возі перед амбулянсом. Оба викинули Букалу з поїзду підчас руху на зал. шлях. Опісля оба розпороли мішки, забрали 105.355 зол і вискочили перед стацією Коханувок. Оба грабіжники втекли до Познаня, де жили під іменами гр. Вацл. Потоцького і Здз. Стажевського та тратили гроші по дансінґах. Поліція арештувала обох, та при них найшли вже лише ок. 60 тис. зол. Поставлені перед суд у Тарнові оба призналися до вини. Старосольський відповідав теж за ріжні готелеві крадежі й торг. обманства. Судді присяглі скваліфікували ограблення амбулянсу не як грабіж, а як крадіж при обтяжуючих обставинах і признали Старосольського винуватим і інших злочинів. Трибунал засудив Старосольського (із узглядненням оречення психіятрів) на 6 літ загостреної тюрми, а Беделка за участь у нападі на амбулянс на 2 роки тюрми.

## Надзв. сесія сенату відложена

У ночі 17. червня ц. р. шеф бюра ради міністрів д-р Пєнтак доручив маршалові сенату Шимвнському розпорядок президента держави з датою Вильно 17. VI., яким, на основі 37. уст. конституції, відкладає надзвичайну сесію сенату на 30 днів. На розпорядку підписаний през. Мосціцький і прем. Славек.

## Після обікражі банку в Лодзі.

У Варшаву приїхали представники лодзької поліції, щоби порозумітися з централею сл. служби та переглянути картотеки касових вломників. У Лодзі арештували возьного Гофмана, (якого вломники були звязали та вибили йому кілька зубів) зате, що зізнавав суперечно. Дирекція банку визначила 15 тис. зол. за зловлення вломників.

## Справа майора Рильського перед Найв. Судом.

Справа майора Рильського, засудженого за вбивство жінки перемиським судом присяглих на кару смерти, замінену на осн. амнестії на 15 літ тюрми, найдеться небаром на воканді Найвищого Суду у Варшаві.

## Збільшення числа шк. візитаторів.

ПАТ повідомляє, що польське мін-ство віросповідань і освіти зарядило від 1. вересня 1930 р. збільшити число візитаторів середніх шкіл приділюючи визначніших директорів і професорів до виконування візитаторських обовязків. І так краківська шк. округа мала би 7 візитаторів, люблинська 3, львівська 8, лодзька 5, поліська 1, поморська 2, познанська 4, варшавська 12, виленська 4, волинська 1, шлеський виділ публ. освіти 3.

## Пабст далі головою Гаймвери.

У Леобені на зборах провідників Гаймвери ухвалили перенести осідок керовництва Гаймвери до Леобену. Дотеперішні аґенди Пабста має перенятн Равтер. Заг. керовництво лишиться надалі в руках Пабста. Взаємини з ним удержуватиме правильна курерська служба. 22 стирійські бурмістри заявилися за Пабстом і предложили йому право горожанства в однім із міст Стирії. Пабст виїхав із Венеції до Медіоляну, а зачувати, що перенесеться у Мюнхен.

## 70-літн. дідусь засуджений на шибеницю.

Суд присяглих у Тешині судив 70-літнього бувш. лісничого Козла і його 26-літню господиню Вітосову за вбивство дитини. Козла засудили на шибеницю, а Вітосову на 6 літ тюрми.

## Помер. був. мін. Дулємба.

У Косові помер на 79. році життя бувш. міністр для Галичини, бувш. посол до австрійського парляменту та галицького сойму, бувш. член палати панів, бувш. радний м. Львова Влад. Дулємба.

## Біржа.

**Ґроші.**

Американський долар 8·88·50—8·89·00, канадійський долар 8·73·50—8·80·00, чеська корона 0·26·25—0·26·50 австрійський шілінг 1·25·50—1·26·00, румун. лей 0·05·00 — 0·05·50, французький франк 0·34·80—0·35·00, швайцарський франк 1·72·00—1·72·50, фунт штерлінґів 43·40·00—43·70·00, радянський червінець 11·00—12·00, німецька марка 2·12·75—2·12·80

Золото: 20 корон 36·20·00—36·60·00, 20 франків 34·25·00—34·50·00, 20 німецьких марок 42·00·00—42·40·00 10 російських рублів 46·00·00—46·40·00.

Срібло: Австрійська корона 0·47·00—0·48·00 5 австрійських корон 2·50·00—2·60·00, австрійський фльорен 1·25·00—1·30·00, російський рубель 2·00·00—2·10·00, копійки за рубель 1·00·00—1·05·00

Збіжа.

Пшениця двірська 39·00—40·00, пшениця селянська 36·00—37·00, жито галицьке 15·52—15·75, ячмінь галицький броварняний —·00—·00, ячмінь на кляво 14·00—14·50, ячмінь пастівний 13·00—13·50, овес галицький 14·00—14·50, кукурудза румунська 21·25—22·25, ба рабоя промислова 0·00—0·00, фасоля біла 45·00—55·00 фасоля кольорова 30·00—35·00, фасоля краса 40·00—45·00 горох пів-Вікторія 23·75—25·75, горох пільний 21·25—22·25, бобик 19·50—20·50, мішанка паст. в зерні 00·00—00·00, вика 26·50—27·50, сіно солодке кравне прасоване 6·00—7·00, солома прасована 4·50—5·00, гречка 20·50

## НОВИНКИ

— **Фотограф Янушевич,** вул. Віцентого Поля ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 59-60. 1535

— **Ювилейне свято.** Філія Т-ва „Просвіта" ім. М. Шашкевича на Львів-повіт улаштовує в неділю, 22. червня ц. р. з нагоди 30-ліття свого оснування Свято-Ювилей. В 12. год. вполудне буде Святочна Академія в салі „Ремісничої Палати" при Стрілецькій пл. ч. 7. В 4. год. пополудні буде на площі „Сокола Батька" Великий Концерт силами читалень львівського повіту (сполучені хори, орхестри дуті і мандолінові). Білети можна дістати скорше в книгарні Наук. Т-ва ім. Шевченка, Ринок 10/II. (Бібліотека).

— **Річні пописи елевів Вищого Музичного Інституту у Львові** (фортепян, скрипка, сольоспів, оркестр. інструменти) відбудуться в днях 20., 23. і 27. ц. м. вечором в салі Т-ва ім. Лисенка.

— **На могилі Вітовського і Чучмана.** Дня 8. червня, в перший день Зелених Свят, відбулася в Берліні, як щорічно, врочиста панахида за поляглих у нашій визвольній боротьбі, уладжена найстаршим берлінським товариством „Українська Громада" й „Союзом українських старшин" на могилі полк. Д. Вітовського й четаря Ю. Чучмана. На панахиду явилась численна берлінська кольонія без огляду на ріжниці поглядів. Панахиду відправив місцевий український священик о. д-р П. Вергун, при співучасти церковного хору, й виголосив високо-патріотичну промову, яка викликала у всіх присутніх глибоке враження.

— **Німецькі виклади про українські справи.** Дня 23. травня ц. р. виголосив проф. Дмитро Дорошенко в салі берлінського університету цікавий виклад на тему „Церковна справа на Україні". Протягом лютого й березня ц. р. мав д-р Зенон Кузеля два інформаційні виклади, один 11. лютого у єнайському університеті про вагу української проблеми, другий на курсах Німецького Високошкільного Союзу про національне питання у Східній Европі. На викладі в Єні, що відбувся в університетській авлі, було понад 300 студентів і професорів.

— **Німецький підручник української етнографії.** Редакція „Енциклопедії Славянознавства" (Grundriss der slawischen Philologie), що виходить під редакцією проф. Фасмера й Травтмана, запросила д-ра Зенона Кузелю написати для „Енциклопедії", що складатиметься із більше як 50 обемистих томів, окремий 15-аркушевий підручник української етнографії. Треба завважити, що крім цієї праці, що має появитись протягом 1932-ого року, буде ще в „Енциклопедії" поміщена „Історія української літератури" акад. С. Єфремова.

— **У змаганні за істнування** рішає зовнішній вигляд. Обув Дель-ка по постійних цінах, вже від зол. 24.50 почавши, розвязує цю трудну проблему. Гляди оголошення на стор. 3.

— **Іспит зрілости в академічній гімназії (головне заведення) у Львові** відбувся в днях 15—22. травня 1930 р. під проводом дир. гімназії радника д-ра Н. Сабата. Іспит зложили з відділу „А" (клясичного): 1) Бойко Василь, 2) Бурачинський Мирослав, 3) Волошин Евген, 4) Воробець Володимир, 5) Ганас Степан, 6) Гелемей Михайло, 7) Добрянський Володимир, 8) Завадовський Михайло, 9) Кот Іван, 10) Коцюмбас Роман, 11) Ластович-Чулівський Семен, 12) Левицький Адам, 13) Мирон Дмитро, 14) Мисак Гриць, 15) Пачовський Юрій, 16) Питляр Орест, 17) Радко Станислав, 18) Цегельський Евген, 19) Цісик Богдан, 20) Шкромида Микола. З відділу „Б" (клясичного): 1) Буць Олекса, 2) Гевка Теодот, 3) Гілий Володимир, 4) Даидів Роман, 5) Дутка Микола, 6) Дячишин Петро, 7) Козак Андрій, 8) Лабка Ярослав, 9) Лободоцький Олекса, 10) Любинський Лев, 11) Мацях Евген, 12) Сітницький Юрій, 13) Слимаковський Володимир, 14) Тарантюк Олекса, 15) Теребушка Роман, 16) Цибрай Степан, 17) Чутайла Іван, 18) Шулявка Северин. З відділу „В" (гуманістичного): 1) Береза Ярослав, 2) Боднар Роман Володимир, 3) Будик Талій, 4) Дужий Василь, 5) Жизневський Олекса, 6) Зацерковний Роман, 7) Івахів Павло, 8) Капустій Борис, 9) Карпинський Володимир, 10) Котецький Богдан, 11) Матла Зиновій, 12) Михальчук Володимир, 13) Новосад Ярослав, 14) Сколоздра Роман, 15) Степаняк Володимир, 16) Степчишин Михайло, 17) Стефанівський Богдан, 18) Тишинський Богдан, 19) Хруцький Олег. У відділі „А" не репробований ніхто. З відділу „Б" репробований 1 абітурієнт. У відділі „В" репробовано 4, а відступило від іспиту 3.

— **Отворення міжнародньої виставки футер в Ляйпцігу** відбулося в суботу, 30. травня, в присутності багатьох представників чужих держав і заграничних виставців. День передтим дирекція виставки приймала в себе заграничну пресу, щоб дати їй нагоду спокійно оглянути виставку перед тим, заки залиють її маси своїх і чужих гостей. Слід згадати, що в прийомі преси брали участь також представники української преси, пп. Бандрівський, д-р Кузеля, д-р Мірчук, Чучман і Ярий, при чому д-р Кузеля витав аранжерів виставки окремою промовою від „Товариства представників заграничної преси".

— **Подружа трагедія.** Нас просять зазначити, що вістка, немов би Марія Вовк зам. Семків застрілилася з нужди, не відповідає дійсности. Трагедія ця скоїлась на тлі подружих непорозумінь.

— **З „Союзу закордонних журналістів" у Берліні.** На надзвичайних зборах членів „Союзу закордонних журналістів", які скликано наслідком уступлення дотеперішнього господаря Союзу Е. Ф. Тайбера, вибрано однодушно на його місце Германа ф. Рітгена. Виділ Союзу виглядає тепер так: проф. д-р Зенон Кузеля (Східна Европа) — I. президент, Герман ф. Рітген (Туреччина) — II. президент і господар, виділові: Й. Гуфрреро (Полуднева Америка), п-і М. Леман-Шварц (Польща), д-р Р. Перех (СРСР), д-р Б. Шір (Австрія). Бюро Союзу міститься ц. р. у Вільмерсдорфі, Гільдеґардштр. 31.

— **Фальшівники долярів.** Львівського мешканця Юлія Лінґвебера арештували аж у Станиславові за фабрикати і поширювання 100-долярових банкнотів.

— **Ріжні вістки.** У Відні відправили офіціяльну Службу Божу з панахидою за душу бл. п. Франца Йосифа I. при участи представників уряду. — Спортова комісія у Льондоні проголосила, що англієць Сеґрейв, що згинув підчас побивання рекорду швидкости підв. човна жив ще, коли осягнув цю швидкість, отже рекорд цей важний. — Підчас летунських змагань у Міляно обвалилась балюстрада: 80 осіб ранених; летун упав з літака і вбився.

— **Хортиця була в Канаді скорше ніж українці.** У вінніпеґському щоденнику „Фрі Прес" з 2. травня появилася стаття п. з. „Імена менонітських сіл", з якої виходить, що місцевість Хортиця (імя острову, на якому колись була побудована Запорожська Січ) була в Канаді на яких двадцять літ перед тим, поки в Канаді появились перші українські еміґранти. Ще в 1875 р. прибули до Манітоби з України німецькі кольоністи-меноніти, для яких домініяльний уряд призначив 17. округ на захід від Ред Рівер і округ на схід від тої самої ріки в полудневій Манітобі. Німці розмістились на тих землях селами, яким подавали імена по вподобі, а що деякі з них походили з Хортиці на Україні, то одно із своїх сіл у Канаді назвали також Хортиця. Богато із старих менонітських сіл у Манітобі перестало вже істнувати, бо згодом меноніти закинули села і перейшли на свої фарми, але Хортиця і досі істнує недалеко від стації Жіру при лінії залізниці „Канадієн Нешенел" з Вінніпеґу до Форт Францез.

## Товариство св. Володимира Великого в Празі.

**Оснування Товариства. — Реферат проф. Дм. Дорошенка. — Плян дальшої праці.**

Нещодавно оснувалося в Празі Т-во св. Вол. Великого, князя України-Руси. Т-во це є організацією неполітичною, культурно-освітньою і гуманітарною. Метою Т-ва є: обєднання громадян-еміґрантів, що походять із земель України, шляхом культурного їх зближення, поглиблення серед них духа племінної терпимости, основ християнської етики й моралі та любови до спільної Батьківщини-України. Членами Товариства можуть бути особи обох полів, що самі або їхні батьки народилися на землях України — незалежно від їхньої народности і віроісповідання, до здійснення зазначеної мети Товариства. Для осягнення цієї мети Т-во буде влаштовувати для своїх членів і запрошених гостей товариські сходини, лекції та реферати на теми: культурно-освітні, історичні, релігійні та інші. На установчих зборах вибрано Управу Т-ва в такому складі: голова Володимир Леонтович; члени: ґен.-пор. М. Омелянович-Павленко (старший), М. Стефанович, Р. Метельський і Гр. Деркач.

У неділю 1. червня ц. р. в 3. год. попол. у Сміховському Народньому Домі в Празі відбулося урочисте відкриття Т-ва с. Володимира Великого. Голова Т-ва п. Володимир Леонтович, привітавши присутніх, в короткому вступному слові зясував мету і завдання Т-ва. Далі проф. Дм. Дорошенко, зупинившись коротко на князюванні Володимира Великого (патрона Товариства) та його значінні для Української Руської Держави, прочитав реферат на тему „Церква і революція на Україні". Референт на підставі найновіших матеріялів, у змістовному живому викладі яскраво змалював боротьбу української православної церкви за автокефалію та тяжке положення православної церкви під більшовицькою владою. Авдиторія, що складалася з понад пядесять осіб ріжних політичних напрямків, вислухала реферат проф. Дмитра Дорошенка з великою увагою і зацікавленням. Між надісланими привітами була також телеграма від гетьмана Павла Скоропадського. Після офіціяльної частини програми голова Т-ва п. Володимир Леонтович, подякувавши присутнім за відвідання свята-відкриття Товариства, запросив бажаючих гостей і членів Т-ва залишитися для обміну думок. Розмова тревала до 7. год. вечором.

Отже початок доброго патріотичного діла зроблений. Тепер треба тільки сили, енерґії, а з боку українського громадянства доброї волі й довіря, щоб поставлені Товариством завдання спільними силами були досягнені.

Найближчий реферат для гостей і членів Т-ва прочитає проф. Л. Білецький на тему „Школа Володимира Великого та її культурні наслідки". Місце і час реферату будуть оголошені заздалегідь.



## Зі спортового життя.

**З легкоатлетичних змагань за мистецтво львівської округи.**

Подані в „Ділі" ч. 127 (12.493) з дня 12. ц. м. осяги в жіночім бігу на 60 м. відносились до перебігу, бо в рішаючому бігу (фініш) перше місце добула Гнилюх (Сокіл IV) в часі 9·6, Кордуба (УССК.) не добігла (!) до мети, а Чура (Сокіл IV) не явилась на старті.

**Українське спортове товариство в Калуші.**

До 10-го травня відбулася в Калуші в приявності понад 30 громадян анкета в справі оживлення спортової секції при місцевому „Соколі", чи радше оснування окремого спортового товариства. Нарада постановила оснувати окреме статутове спортове товариство п. з. „Дніпрова Чайка" для плекання всякого роду спортів, а для зложення статута та підготування оснування покликати комітет з 5 осіб. Спортове товариство в Калуші малоб гарні вигляди розвитку, бо може мати і спортовців, і публику, і меценасів, але найбільшою перешкодою є й буде деякий час недостача площі. Придбання площі й буде головною журою проводу нового товариства.

## ✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

**о. Платонід Філяс ЧСВВ,** б. Протоігумен Чина й Апостольський Адміністратор на еміґрації, помер у понеділок 16. ц. м. по кількох днях недуги в 66. р. життя у василіянськім монастирі в Дрогобичі.

Покійний був визначним церковним і народнім діячем і поклав особливо великі заслуги для ЧСВВ, до якого був дуже привязаний. В тому Чині посвятився він праці професорській, викладаючи фільософію. При цьому писав багато до „Душпастиря" і до інших католицьких пресових органів, особливо на фільософічні теми. Видавав теж разом з екс. митрополитом Шептицьким кілька років „Місіонаря", а разом з пок. о. Ломницьким ЧСВВ видав український молитвослов „Гостинець".

В перших початках еміґрації з наших земель до Америки вислав Чин СВВ о. Платоніда Філяса до Канади для переведення там орґанізації місійної праці між нашими переселенцями. В Канаді працював Покійний з ревністю кілька літ, поки його не покликано з поворотом до Европи, де він став небавком протоігуменом, занявшися знову пильно науковою й організаційною роботою. Як передтим, так і тепер працював багато і в церкві, і на місіях у краю, і брав діяльну участь у громадянському житті. Тут варто відмітити, що за часів української державности в Галичині працював о. Платонід Філяс в Українській Національній Раді у Станиславові.

З Покійним відійшов від нас глибоко освічений священик, добрий проповідник і визначний науковий робітник. В. И. П.!

# На Пластовий Дім.

**ДЕВЯТНАЦЯТИЙ ВИКАЗ.**

На Пластовий Дім у Львові (Кооп. Банк „Дністер" у Львові, вул. Руська ч. 20, вкл. книж. ч. 15.000) зложили дальше в золотих: 678) Інж. Володимир Шматера, Перемишль, 30 і кличе д-ра Олексу Дереша з Долини й інж. Ю. Міжанковського із Самбора. 679) Інж. Святослав Шматера, Перемишль, 10 і кличе інж. Степана Пиндуса з Данцігу й інж. Яримовича з Тернополя. 680) Юрій Шматера, Львів, 10 і кличе д-ра Ярославу Коваж з Анин-Солотвини (ЧСР), Ореста Авдиковича зі Львова і Марію Гамбаль з Ню Йорку. 681) Юлія Маркевич, Львів, 1 дол. і кличе проф. Юліяна Гірняка зі Львова. 682) Інж. Теофіль Кульчицький, Катовиці, 20 і кличе товаришів боїв 11. бригади УГА. 683) Інж. Петро Савдяк, Катовиці, 20 і кличе друзів юних днів. 684) Інж. Харбовник, Катовиці, 20 і кличе поклонників гарного пола й інж. Прокопа Дякуна. 685) Ол. Максимюк, Катовиці, 20 і кличе на довільну квоту абсольвентів Експортової Академії у Відні. 686) Марія Чиж, Самбір, 1 дол. і кличе Ольгу Івашків-Когут і Нусю Туркевич із Самбора. 687) Мирослава Коненко, Коршилівці, 5 і кличе всіх сестер старших пластунок м. Тернополя на довільну суму. 688) Остап Кульмів, Перемишль, 5 і кличе всіх свідомих українців Перемишля. 689) Проф. Йосиф Ляпка, Луцьк, 7 і кличе проф. Кобилянського й о. Ст. Метельського з Луцька та о. Андрія Хлистуна з Філядельфії. 690) Проф. Роман Жегалович, Луцьк, 7 і кличе учительський збір української гімназії в Рогатині, о. Василя Склепковича з Честинь, о. Володимира Склепковича з Залозець, о. Тадея Жигаловича з Устя Епископського й о. Зиновія Жигаловича з Волкова. 691) Інж. Ярослав Фартух, Луцьк, 7 і кличе інж. Івана Васильківського з Ковня, о. О. Давидовича з Бикова, д-ра Івана Іваница зі Львова і членів управи й надзірної ради кооперативи в Ременові. 692) о. Степан Городецький, Липиця Долішна, 5.20 і кличе о. Степана Киржецького з Юнашкова, о. Василя Чопея з Галича й о. Ярослава Кисілевського з Гниличок. 693) Д-р Денис Лукіянович, Львів, 5 долярів і кличе д-ра Олену Степанів-Дашкевичеву і Марусю Козловську-Ігнат зі Львова та Марію з Темницьких Ростковичеву зі Станиславова. 694) Нарциза Лукіянович, Львів, 1 долар і кличе Костя Кибала, Мирослава Куника і Славомира Йойка зі Львова. 695) Інж. Ярослав Стефанович, Львів, 25. 696) Д-р Іван Ковзак, Перемишль, 2 і кличе інж. Антона Артимовича і д-ра Володимира Блюя з Перемишля та мг. Степана Андрущишина з Городка. 697) Суддя Олекса Козьоринський з Балигорода, 10 і кличе всіх товаришів, які в 1909 р. зложили іспит зрілости в Перемишлі. 698) Д-р Ярема Совяковський, Львів, 20. 699) Радн. Ярослав Лабій, Мисьлениіє, 5. 700) Дир. Іван Червінський, Любачів, 5. 701) Філія „Союзу Українок", Самбір, 50. 702) о. Петро Михайлів, Угринів Дол., 5. 703) Михайло Могильняк, Москалівка, 10. 704) Леонтія Літинська, Устрики Дол. 5. 705) Д-р Орест Яросевич, Устрики Дол., 5 і кличе о. Шургота з Райського. 706) Микола Негребецький, Устрики Дол., 20 і кличе Леонцію Мричко зі Ступосян. 707) о. Володимир Громницький, Тернопіль, 10. 708) Кооп. „Будучність", Теляче, 5. 709) Адв. д-р Іван Кульчицький, Збараж, 5. 710) Адв. д-р Володимир Гамаль, Збараж, 6. 711) Монастир оо. Василіян, Краснопуща, 3. 712) о. Омелян Гавришо, Урмань, 2. 713) о. Петро Коцюбинський, Трибухівці, 3. 714) о. Петро Підляшецький, Дорожів, 3. 715) о. Михайло Пашковський, Ременів, 5. 716) о. Северин Гаванський, Лука, 5. 717) о. Володимир Самотулка, Блюдники, 3. 718) о. Михайло Кравчук, Негівці, 5. 719) Д-р Максим Музика, Львів, 20. 720) Дівочий Курінь ім. кн. Настасі Слуцької, Рогатин, 50. 721) Кооп. „Згода", Маковисько, 5. 722) IV. Пл. Курінь ім. Б. Хмельницького, Львів, 300. 723) Громадяни Жовківського передмістя (збірка), 5. 724) Теофіль Коструба, Львів, 1. 725) Д-р Михайло Лепкалюк, Галич, 10. 726) Маврикій Фукс, Львів, 5 і кличе ф-му Мусялович з Академічної і ф-му Атлас у Ринку. 727) Кооп. „Тростин", Плаве, 50. 728) Марія Батюківна, Лютутів, 10. 729) М. Ортинський, Дрогобич, 6. 730) Інсп. Щасний Соколовський, Стрий, 20. 731) Радн. Михайло Геник-Березовський, 5. 732) Інсп. РСУК Льонгин Кобилянський, Луцьк, 10. 733) Федір Заяць, Підлисе, 5.

# ОГОЛОШЕННЯ

## Театри.

**Великий Міський Театр:**

Середа, 18. червня, год. 8. вечором Пан Топаз (ціни популярні).

Четвер, 19. червня, год. 8 вечором Пан Топаз (ціни популярні).

**Малий Міський Театр:**

Середа, 18. червня, год. 8. вечором Поїзд-марево (ціни популярні).

Четвер, 19. червня, год. 8. вечером Поїзд-марево (ціни популярні).

## Кіна.

**АПОЛЬО:** Звукова фільма: „Співець Монпарнасу".

**КАСІНО:** Сексуальна гигієна.

**КОЛЬОСЕЙ:** Пат і Паташон як Дон Кікот. Він не має щастя. Пластуни горою.

**КОПЕРНИК:** „Хмародер". Твої уста так спокушували мене.

**ЛЕВ:** З причини відновлення салі й інсталяції звукового апарату Кіно зачинене.

**МАРУСЕНЬКА:** Звукова фільма: „Жінка без серця". Муринські пісні.

**ОАЗА:** Батьку! (Капітан Сорель і його син).

**ПАЛЯС:** Звукова фільма: „Передшлюбний гріх" (Лявра Ля Плянте).

**ПАН:** Останній син.

**ПАСАЖ:** Готелеві злодії. Вуличник Парижа.

**ПРОМІНЬ:** Опирі Варшави.

**СТИЛЕВЕ:** Останній монарх. Політушка.

**ФАТАМОРГАНА:** Пат і Паташон як Сторожі чесноти. Приятель дому (Рамон Новаро).

**ХИМЕРА:** Серце летуна.

**УТІХА:** Князь кохання (Джон Ґільберт).

## Програма радіо.

**Четвер 12. VI. 1930.**

**ЛЬВІВ** (385,1) 17·30 Концерт солістів. 20·15 Попул. концерт. **Познань** (334,8) 20·30 Концерт солістів. **Катовиці** (408,7) 16·20 Концерт. **Вильно** (365,1) 19·15 Концерт пісні. **Ляйпціг** (259) 21·20 Симфон. концерт. **Льондон** (356,2) 22·40 Концерт військ. оркестри. **Братислава** (279) 19·00 Оркестра. **Бреслява** (325) 20·30 Весела музика. **Штутгарт** (360) 16·00 Легкий концерт. **Тулюза** (381) 19.00 Музика до танців. **Букарешт** (394) 17·00 Легка музика. **Берлін** (418) 16·05 Камерна муз. 19·00 Концерт тріа. **Рим** (441) 21·02 Російська муз. **Прага** (487) 20·00 Скрипка. **Мілано** (501) 20·30 Опера Масканія. **В день** (516,3) 18·15 Веселі пісні. **Мюнхен** (533) 18·05 Домашня муз. **Будапешт** (550) 19·10 Легка муз. **Ленінград** (1000) 19·00 Опера і оперетка. **Харків** (426) 20·00 Концерт української муз. **Париж** (1725) 21·00 Радіоконцерт.

## ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

**Торговельна Школа Т-ва „Просвіта"** з кооперативним напрямом у Львові, вул. Корнякта ч. 1. III. поверх приймає ВПИСИ до дня 1. липня 1930 р. від год. 10–12 рано особисто й письменно за предложенням метрики, останнього шкільного свідоцтва і 10 зол. вписового. Пізніщі зголошення будуть прийматись тільки в міру вільних місць. — **Управа.**
2304 2—3

**Вступні іспити** до клас I—VII в приватній дівочій гімназії (гуманістичній) „Українського Інституту для дівчат" в Перемишлі відбудуться дня 30. червня н. р. По феріях іспитів нема. Зголошення до 25/6 1930. — **Управа.** 2298 2—2

**На розбудову Національного Музею** вплатили: д-р А. Жидковський 20 зол.; Е. Ю. Педенський 15 зол.; СС. Василіянки з вул. Длугоша, В. Яцик, о. С. Метелля, А. Заяць і І. Япишин по 10 зол.; Т. Водяний, О. Розданська, М. Гебус і В. Бук по 5 зол.; д-р М. Пушкар 4 зол.; оо. О. Гоцький і О. Трешневський по 3 зол.; оо. М. Рибак і А. Добрянський по 2 зол.

**Вступні іспити в державній гімназії** з українською мовою навчання в Тернополі до клас I—VII на шк. р. 1930/31 відбудуться 30. червня і 1. липня. Подання з залучниками вносити до дня 25. червня. 2311 1-3

**Вписи на шкільний рік 1930/31 до Приватної учительської коедукаційної Семинарії** ім. Болеслава Пруса при вул. Грохівській ч. 31 відбуваються щодня від 10—13 години. Рівночасно Дирекція Семинарії приймає вписи до школи вправ при тій Семинарії. — **Дирекція.** 2307 1-3



## ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

**Л**ІТНИСЬКО в турчанських горах серед смерекових лісів над рікою Стрий. Знамениті купелі. Соняшні покої з пятиразовим харчем по дуже приступних цінах поручає: Двір в Комарниках, почта Бориня. 2260 3-4

**В**СІЛЯКІ годинникарсько-ювілерські роботи виконує найстараннійше Домбровскі-Розважевскі Львів (Готель Жоржа) вул. Академічна ч. 2. 1836 22

**Г**ОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха** Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні жіночі годинники переробляємо на ручні. 1857 72—?

**К**ІЛЬКОХ, молодих, безженних дяків з добрими голосами і знанням нотного співу та хороводства шукають посади. Ласкаві зголошення приймає Музично-Дяківська Школа Краєвого Тов. гр.-кат. Дяків у Заболотові. 2295 3-3

**У**МЕБЛЬОВАНА фронтова кімната з 2 вікнами, світлом і услугою до винайму, вул. Виспянського 31 партер. Чинш 90 зол.

**Ш**ЕНКЛІВНА, Пекарська 44. Приготування до практичного іспиту на учителів народніх шкіл, — евентуально приготування до вищого учительського іспиту: історія, географія, польська та німецька мови від 15. липня. Листовні інформації. — Дотепер понад 1500 апробованих. 2307 1-10

**П**ОТРІБНИЙ на півтора місяця для 2 осіб з дитиною покій з харчем у здоровій, лісистій (під-) карпатській околиці. — Зголошення з умовами приймає Адміністрація „Діла" під: „Літники".
2308 1—2

**К**ОЖНА з пань має змогу використати шістьтижневий, підчас ферій, курс крою і шиття за 35 зол., наука щоденно 3 години. Приймає роботи по зниженних цінах. „Jolanda" Сташіца 8 II. пов. бічна Хорущини. 2309 1-?

**С**ТУДЕНТ Богословської Академії пошукує лекції або іншого заняття на ферії. Зголошення до Адміністрації „для Теольога". 2312 1-2



За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.